

## Περιεχόμενα

Κατάλογος παραθεμάτων	13
Κατάλογος πινάκων	16
Κατάλογος χαρτών	17
Κατάλογος εικόνων	17
Κατάλογος συντομογραφιών	19
Κατάλογος τοπωνυμίων	22
Πρόλογος	29
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	37
1.1 Ένας ιστορικός γρίφος: οι μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης μεταξύ δύο πολέμων	37
1.2 Το ευρύτερο πλαίσιο της μελέτης	44
1.3 Πηγές και μεθοδολογία	46
2. Η ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ: ΚΟΙΤΩΝΤΑΣ ΠΙΣΩ	53
2.1 Εισαγωγή	53
2.2 Η φυσική και ανθρώπινη γεωγραφία της Δυτικής Θράκης <i>Ο χώρος και οι άνθρωποι</i>	55
<i>Ασπονδοί γείτονες</i>	63
2.3 Πρώιμες προσπάθειες για τη δημιουργία μιας θρακικής κρατικής οντότητας	73
<i>Η εξέγερση του Ταμράς (Tamrash - Тѣмрѣш)</i>	74
<i>Η Δημοκρατία της Γκιουμουλτζίνας (Gümülcine) (1913)</i>	77

	<i>Η Τουρκική Δημοκρατία της Δυτικής Θράκης</i>	82
	<i>Το ζήτημα της Θράκης στο πλαίσιο του σοσιαλιστικού διεθνισμού</i>	87
2.4	Οι μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης ως μειονότητα	92
2.5	Ο πολιτικός προσανατολισμός της μειονότητας τη δεκαετία του 1930	100
	<i>Μεταξύ οθωμανικής παράδοσης και κεμαλικού εκσυγχρονισμού</i>	100
	<i>Η εκλογική συμπεριφορά της μουσουλμανικής μειονότητας τη δεκαετία του 1930</i>	106
2.6	Συμπεράσματα	115
3.	ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΛΕΘΡΟ	119
3.1	Εισαγωγή	119
3.2	Εύθραυστες ισορροπίες στα Βαλκάνια: το διεθνές περιβάλλον πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	120
3.3	Η Δυτική Θράκη προετοιμάζεται για πόλεμο	138
3.4	Η μουσουλμανική κοινότητα της Δυτικής Θράκης και το ξέσπασμα του πολέμου	145
3.5	Λυκοφιλίες: ο αγώνας για την τουρκική ουδετερότητα	163
3.6	Συμπεράσματα	174
4.	Η «ΛΕΥΚΗ ΘΑΛΑΣΣΑ» (BELOMORIE)	175
4.1	Εισαγωγή	175
4.2	Η άφιξη της βουλγαρικής διοίκησης	176
4.3	Μαρτυρίες βουλγαρικής καταστολής	179
4.4	Οι οικονομικές συνέπειες της βουλγαρικής κατοχής	192
4.5	Μετακινήσεις πληθυσμού	202
4.6	Η εκπαίδευση και η θρησκεία ως όχημα του βουλγαρικού εθνικισμού	211
4.7	Οι μικρότερες μειονοτικές ομάδες στην κατεχόμενη Δυτική Θράκη	221
	<i>Η αρμενική κοινότητα</i>	221
	<i>Η κοινότητα των Ρομά</i>	226
	<i>Η εβραϊκή κοινότητα</i>	229
4.8	Συμπεράσματα	234

5. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ	237
5.1 Εισαγωγή	237
5.2 Οι απαρχές του αντιστασιακού αγώνα στην κατεχόμενη Ελλάδα	239
5.3 Η δράση του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ στη Δυτική Θράκη	244
5.4 Η δράση εθνικιστικών αντιστασιακών οργανώσεων στη Δυτική Θράκη	256
5.5 Συνεργασία μουσουλμάνων με τις βουλγαρικές δυνάμεις	264
5.6 Το τουρκικό προξενείο της Κομοτηνής	269
5.7 Συμπεράσματα	277
6. ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ΠΟΛΕΜΩΝ	279
6.1 Εισαγωγή	279
6.2 Η πτώση της «Μεγάλης Βουλγαρίας»	280
<i>Η προέλαση των Συμμάχων</i>	280
<i>Η Βουλγαρία προσπαθεί να παραμείνει στο παιχνίδι</i>	283
<i>Η ανακίνηση του πομακικού ζητήματος</i>	296
6.3 Μια ιδιότυπη απελευθέρωση	306
6.4 Από το χάος στο χάος	323
<i>Η μουσουλμανική μειονότητα στις κάλπες</i>	325
<i>Δρόμος χωρίς επιστροφή</i>	329
6.5 Συμπεράσματα	331
7. ΖΕΚΙΣ İLE ÖRS ARASINDA (ΜΕΤΑΞΥ ΣΦΥΡΑΣ ΚΑΙ ΑΚΜΟΝΟΣ)	334
7.1 Εισαγωγή	334
7.2 Μουσουλμάνοι στρατιώτες της προλεταριακής επανάστασης	336
<i>Η πολεμική στρατηγική του ΔΣΕ στη Δυτική Θράκη</i>	337
<i>Στρατολόγηση και χρήση βίας από το ΔΣΕ στα μειονοτικά χωριά</i>	341
<i>Το «τάγμα Οθωμανών» του ΔΣΕ</i>	353
<i>Στρατολόγηση γυναικών στο «οθωμανικό τάγμα»</i>	359
<i>Πέφτει η αυλαία του Εμφυλίου</i>	362
7.3 Καλός μουσουλμάνος και κακός μουσουλμάνος	371
<i>Η στρατολόγηση των μουσουλμάνων στον ΕΕΣ και στις φιλοκυβερνητικές ένοπλες μονάδες πολιτοφυλακής</i>	373
<i>Κρατική βία εναντίον της μουσουλμανικής μειονότητας</i>	381

	<i>Υποθέσεις στρατοδικείων που αφορούσαν σε μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας</i>	387
7.4	Η μάχη για την «ψυχή» της μειονότητας <i>Η κομμουνιστική προπαγάνδα στα βουνά της Ροδόπης</i> <i>Η οργάνωση της κρατικής αντικομμουνιστικής προπαγάνδας</i>	392 392 402
7.5	Συμπεράσματα	412
8.	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΚΟΣΜΟΙ	417
8.1	Εισαγωγή	417
8.2	Ο μουσουλμανικός πληθυσμός μεταξύ δύο αφεντάδων <i>Η επιστροφή του ελληνικού κράτους στη Δυτική Θράκη</i> <i>Η «λαϊκή μουσουλμανική δημοκρατία» της Δυτικής Θράκης</i>	418 418 425
8.3	Η μετανάστευση των μουσουλμάνων στην Τουρκία κατά τον εμφύλιο πόλεμο <i>Ιστορίες μετανάστευσης</i> <i>Η στάση των ελληνικών αρχών απέναντι στη μετανάστευση των μουσουλμάνων</i>	438 440 447
8.4	Η πρόνοια προς τους «ανταρτόπληκτους» <i>Η διανομή της κρατικής βοήθειας στη Δυτική Θράκη</i> <i>Η παιδική πρόνοια ως εργαλείο σύγκρουσης</i>	452 454 464
8.5	Η μειονοτική εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου <i>Εκπαιδευόντας «εθνικόφρονες» Έλληνες</i> <i>Εκπαιδευόντας μουσουλμάνους κομμουνιστές</i>	467 470 477
8.6	Συμπεράσματα	485
9.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	488
9.1	Η στρατηγική σημασία των μειονοτήτων	489
9.2	Αντίσταση και ξεσηκωμός	493
9.3	Ταυτότητα, συλλογικότητα και πόλεμος	499
9.4	Μελλοντική έρευνα	506
9.5	Η συνέχεια μεταξύ του χθες και του σήμερα	508
	Πηγές	513
	Ευρετήριο	545